

Změny hmotnosti hraboš mokřadního během populačních cyklů a víceletých trendů

Cyklování hrabošovitých představuje nejen zajímavý biologický fenomén, ale také cíl vědeckého studia. Přestože se výzkumu hraboších populačních cyklů věnuje dlouhodobě mnoho týmů a byly o nich také napsány tisíce a tisíce stran textu, zůstávají v řadě aspektů stále dost nepoznané (např. z hlediska důvodů cyklování apod.) a výsledky vědeckých studií jsou mnohdy zcela nekonzistentní a často také nepřehledné až nejasné (z hlediska „nezávislého“ pozorovatele). Ačkoli je toto téma zajímavé, může mladého adepta zoologie snadno zmást či odradit.

Předkládaná práce se vhodně pokusila poznat populační cykly a trendy v užším zorném poli, tj. z hlediska změn hmotností v průběhu populačních cyklů. Téma předkládané práce je jistě zajímavé, práce pak nabízí jak literární rešerši, tak vyhodnocení dlouhodobě shromážděných terénních dat. Práce je psána úsporným, poměrně čtivým vědeckým jazykem a celkem vzato je prosta pravopisných chyb a překlepů (jediným vybočením je kapitola literatura). Z hlediska rešeršní části lze autorku práce pochválit za to, že se držela zadaného tématu, čímž bylo čtenáři předloženo téma konzistentně a z řady hledisek. V praktické části autorka spojila populační výkyvy hraboše mokřadního s jeho velikostními charakteristikami a přinesla originální výsledky. V souhrnném hodnocení lze konstatovat, že tato práce splnila naznačené cíle a přinesla řadu zajímavých postřehů.

Z hlediska formálních a především obecně věcných stránek práce bych rád uvedl toto:

- Přestože autorka záhy vhodně zúžila téma na změnu velikosti v populačních cyklech, v kapitole „Příčiny cyklů“ postrádám určitý souhrn všeobecného mínění o příčinách cyklů. Tj. je příčinou predátor, kvalita potravy nebo kompetice apod.? Také by možná stálo zmínit, jak moc se různé týmy liší v metodice výzkumu, popř. zda a jak usilují o odfiltrování různých vlivů.
- Obecně vzato se místy necitují závažné a netriviální údaje (např. kapitola „příčiny cyklů“, „sledovaný druh – hraboš mokřadní“).
- Obecně vzato působí určité úseky rešerše jako izolované výkřiky (jakoby přebíraly formulace z článků či abstraktů), což ji ubírá na čtivosti a způsobuje, dle mého soudu, určitou rozstříštěnost. Doporučoval bych tvorbu „oslích můstek“, které by čtenáři dávaly uvedená zjištění do nějakých logických souvislostí-okolností.
- Obecně vzato bych uvítal u dílčích studií zmínky o studovaných druzích a studovaných oblastech (třeba hraboš hospodárný v Polsku).
- Obecně vzato bych doporučoval se grafům více věnovat z hlediska popisu a rozboru pozorovaných změn (např. v 32.-33. sezóně je hmotnost srovnatelná s hmotností při vrcholech populační hladiny apod.).
- Obecně vzato hypotézy „visí skrytě ve vzduchu“ a autorka se jim věnuje až v diskusi a výsledcích. Explicitní vyjádření nulových hypotéz není nikdy na škodu.

Dotazy:

- Str. 3, kapitola „Fotoperiodicita“: Jak se sleduje resorpční účinnost zažívacího traktu?
- Jaký je u hraboše mokřadního sexuální dimorfismus v tělesné velikosti (hmotnosti)? Protože různé publikace uvažují různé „chování“ pohlaví v průběhu cyklů, postrádám tento aspekt v praktickém zhodnocení a diskusi.

3. Jsou Vámi zjištěné výkyvy ve velikostech srovnatelné s jinými již publikovanými studiiemi?
4. Zkusila jste si vytvořit soupis cyklujících druhů pro případné fylogenetické úvahy?
5. Neexistuje již nějaká studie, která by zkoumala genetickou stránku cyklujících hrabošovitých hlodavců (viz genetický polymorfismus, kapitola „Chittyho hypotéza“)?
6. Není vhodnější emisní holiny nazývat holinami a ne stepí? (str. 11).
7. Jaké perspektivy Vám tato práce nabídla, tj. co plánujete dělat do budoucna?

V souhrnu musím konstatovat, že tato bakalářská práce obsahuje kvalitní literární rešerši, hodnotila cenný materiál a na jeho základě přinesla některé důležité výsledky a zajímavé závěry. Jednoznačně tak splnila požadavky kladené na bakalářskou diplomovou práci a zaslouží si kladné hodnocení. S konečným hodnocením vyčkám na obhajobu.

V Českých Budějovicích 21.5. 2009

Mgr. Jan Robovský

